

haec paucula nunc saltem refero, quod picturis Iconum, Historiarum, quin et subdialium magnopere sit celebris. Utque vel unicum laudum ejus commemorem exemplum, ad imaginem S. Augustini provoco, quam deinde Poullius typis aeneis publici juris fecit,¹⁶⁰⁰ quem inspiratione quasi divina abreptum interque studia scribentem tanta exhibuit perfectione, ut hoc unicum dilatandae gloriae ejus abunde sufficiat.

XIV. Mignardus.¹⁶⁰¹ Quoque silentio minime est praetereundus, cujus excellentia historiis sese pandit majoribus, nec non Iconibus Virorum Summorum; imo ipsissima totius Artis universalitate, quibus omnibus celebritati ejus latissimus adhuc patet campus.

XV. *Molanus¹⁶⁰² [van der Meulen]. Belga quidem natione est, sed Parisiis tamen domicilium sibi elegit, ubi mira penicilli promptitudine et elegantia subdialibus potissimum proeliisque minori forma expingendis praeter modum inclaruit. Unde omnia quoque Regis gesta in Belgio, sive proelia sint, sive obsidiones urbium, sive Victoriae qualescunque aliae summa arte depinxit, quorum causa in magno nunc versatur honore. Similiter apographa etiam, minori forma pro pinacophylacio Regio elaboravit quinque illarum Tabularum majorum Brunii de gestis Alexandris M., quas supra descripsimus, idque tanta gratia, sive quoad diagraphica, sive quoad colores, ut hisce similibusque operibus aliis, tantus artifex suo merito extollatur gloria.

AUS DEM 27. CAPITEL: SEDECIM NATIONIS GALLICAE CHALGOGRAPHI

XI. *Antonius Massonius. Eadem in Urbe eandem caelandi aeris Artem professus omnibus hisce in effigurandis iconibus superior erat, quas varia edebat quantitate. Inter quas extant Effigies Regis Galliae, Reginae Dominique Colberti insigni magnitudine; deinde iconem quoque Domini Harcourii Campiductoris in armatura sua, forma maxima et imagine dimidiata, Typis aeneis publici juris faciebat, ubi in omnibus et singulis partibus tantam observavit naturae similitudinem, ut penicillo nihil perfectius et elegantius exprimi posset. Unde lumen haud immerito in arte hac vocari potest.¹⁶⁰³ Ubi obiter id adjicimus, effigie huic Harcurianae sequentes adscriptos esse versiculos:

L'honneur, qu'il s'est acquis, est sy grand et sy juste,
Et l'on aura pour luy tant d'estime et d'Amour,
Que comme les grand Roys prenent le Nom d'Auguste,
Les plus fameux Heros prendront celuy d'Harcour.¹⁶⁰⁴

Eadem artis perfectione hic noster Massonius iconem quoque Ludovici Ducis Vendosmiani aere caelato exhibuit, una cum pluribus aliis, e quibus omnibus insignia felicitatis ejus dona gloriosissime elucescunt.

Hic autem Massonius in juventute sua ad artem Cataphractariam applicitus fuerat inque officinis hisce bracteariis armaturas elaboraverat haud paucas. Porro etiam ad chalybis caelaturam accedens, typos pro excudendis numismatibus incidere solitus erat, donec tandem ad artem Chalcographicam sese conferret, in qua praeter specimina alia laudatissima effigiem quoque exhibuit Petri du Puis Monseortensis, Pictoris Regii Academici artificiosissimi,¹⁶⁰⁵ in qua omnes consummatae artis notae magna cum laude cumulatae reperiuntur.

Nec sicco praetereundum est pede opus ejus aliud omni encomio sublimius, quod juxta Prototypon Titiani, cujus cineribus aeterna debetur reverentia, viventium magnitudine expictum, aere hic publicavit. Ipsa autem tabula pro pinacotheca primitus Mantuana confecta, dehinc anno 1628 cum oto illo technophylacio Carolo Magnae Britanniae Regi vendita fuerat, ubi Ego ipse eandem conspexi summo honore elatam, donec tandem distractis sub Cronwelii regimine omnibus hisce rarioribus, in Galliam pro Musaeo Regio transferretur, ubi adhuc existit:¹⁶⁰⁶ Christum nimirum exhibens, in coena Emmauntina sub fractione Panis a discipulis agnitum. Ubi faciem Salvatoris videas gloriosissimis Majestatis oriturae radiis emicantem et pulchritudine simul plus quam humana conspicuam, discipulos autem stupore quasi attonitos et modesto simul pudore suffusos. Quae omnia tanta caeli argutia expressit Massonius, ut quoad diagraphicam in omnibus assequeretur autorem, quoad rotundas artuum eminentias lucisque (tam primariae quam reflexae) et umbrarum conciliationes, omnes observaret

minutias, imo vel specificas omnium objectorum proprietates tam exacte referret, ut veram jurares carnem, capillos, linteamina, vestes, et in ipsa mappa modulos deprehendas textorios inque tapetibus quasi colores discernas, nec oculos facile ab obtutu tot unius operis miraculorum queas divellere. Ista autem, ut vere et citra omnem assentandi fucum dicere valeam, Nobilissimus Dominus Carolus praestitit, qui rarissimum hoc opus chalcographicum e technophylacio suo celebratissimo in hunc finem mihi exhibuit, ut debito illius hoc loco fieri posset mentio.

[*Petrus du Puis, Monfeortensis, Pictor Regius Academicus.¹⁶⁰⁷] Ipse autem Petrus Puteanus, de cujus Effigie supra injecimus mentionem, inter Pictorum antesignanos locum procul dubio haud infimum obtinet, cum alias tam singulari Artificis nostri cura in publicum minime fuisset productus. Quamvis autem exactiorem de ipso notitiam hactenus nondum sim adeptus. Inter coeteros tamen, quorum historiam Parisiis adhuc expecto, Appendicis loco a me pro merito similiter commemorabitur.

XVII. *Edelinkius,¹⁶⁰⁸ Chalcographus Parisiensis. Suum pariter inter Artificum consummatorum seriem optime meretur locum, testantibus non omnibus tantum Artis peritis, sed ipsis ejusdem operibus. Ut enim unicum hic tantum allegem exemplum, e supra jam commemorata Brunii pictura, cujus partem iste duobus foliis forma regia majoribus in aere exhibuit, de Alexandro scilicet Darii matrem atque uxorem in tentorio clementissime excipiente,¹⁶⁰⁹ hic sane non in imaginibus tantum, sed et vestibus, subdialibusque omnibusque requisitis aliis omnia praestitit quaecumque hac Arte ullatenus praestari queunt. Et sic omnia quoque ipsius opera alia eadem gaudent perfectione.

XVIII. *Audranus.¹⁶¹⁰ Claudii supradicti filius, patre suo longe excellentior, prout opera ejus testantur plurima. Prae coeteris autem historiae quaedam Brunianae typis aeneis ab hoc expressae, de Alexandro scilicet superato Granico flumine. Darium vincente cum insigni Persarum copia. De pugna ad Arbelam, qua prostrata omni Persarum potentia, arbitrio totius Orientis potitus est Alexander. De triumphante illius in Urbini Babyloniorum introitu. De Victoria ejusdem adversus Porum, Indorum Regem.¹⁶¹¹ In quibus tanta latet omnium ductuum perfectio, ut nec caelo nec undis vires supersint ulteriores.

XIX. *Lombardus.¹⁶¹² Historiis similiter inclaruit pluribus nec non iconibus juxta Antonij Dickii modum elaboratis. Cum autem pauca saltem de eo mihi suppetant, spe saltem ducor, me ad majorem de eo notitiam perventurum, quam suo tempore lubentissime pariter communicabo. Sic et

XX. *Simon.¹⁶¹³ In magna est apud Gallos celebritate ob effigies potissimum praestantissimas, inter quas et Regis ipsius est viventis quantitate caelata, aliorumque Magnatum aliae, quae nullis laudibus satis depraedicari querunt.

XXI. *Franciscus Schaveau,¹⁶¹⁴ autem agmen hic claudat, quamvis ultra nominis mentionem quod ob Chalcographiam tam caelatoriam quam rosoriam satis est gloriosum, plura de eo referre nequeam. Et sic quoque de aliis, quorum exactiore notitia adhuc careo; unde si quidam forte, sua laude similiter dignissimi, a me hic fuerint neglecti, excusationem facile merebor, quam et expeto.

AUS DEM 28. CAPITEL: „OMISSA“

LV. *Gerhardus de Lairese.¹⁶¹⁵ Patriam habet Leodium, qua Urbe plurimi exorti sunt tam in Pictura, quam in Sculptura et Architectura Artifices, nempe Lambertus Suavius, Praeceptor Francisci Floris, Theodorus et Israël de Bry, Michaël Natalis, Bartolettus et tandem Regnerus Lairesius, pictor haud infimi ordinis, Gerhardi nostri Pater: qui filium hunc suum ad studia primum, et inprimis ad Poësin atque Musicam, deinde ad Diagraphicam et Pictoriam applicuit; qui etiam, quod non tantum paterna uteretur manuductione, sed insignia etiam in Altaribus quorundam Coenobiorum Vallis nimirum Benedictae, S. Ursulae, Angelorum etc. ante oculos haberet exempla, miros statim faciebat progressus, ita ut vix quatuor decim vel quindecim annos natus jam Bartolettum sibi imitandum proponeret; quem in finem Autores quoque pervolvebat optimos, noctuque et interdiu hisce studiis